APPARATUS
AD
HISTORIAM SVEO-GOTHICAM CELSIANI

SECTIO SECUNDA;

QUAM CONSENSU AMPL. ORD. PHILOSOPH. LUND.
EDI CURAVERUNT

H. REUTERDAHL,
PHIL. ET THEOL. D:R.,
PRÆFECTUS BIBLIOTHECÆ LUND., ORDINI THEOLOGORUM ADJ.,

ET

JOH. GUST. ASPELIN,
SMOL.

DIE 27 APRILIS 1842.

P. LVII.

LUNDÆ,
TYPIS EXCUDIT C. FR. BERLING,
UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.
MDCCCXLII.

Aphorismi Respondentis.

I.

Initium institutionis puerilis a linguis discendis fieri debet, disciplinarum autem ad aliud tempus differendum est studium. Nihil enim aptius est ad primam cogitandi facultatem excitandam et excercendam, quam studium Grammatices.

II.

Præcipuam caussam florentis imperii Paparum Romanorum ex ignorantia, qua demersi tenebantur populi, repetendam esse contendere licet.

III.

Historiam universalem scrutantes, inter gentes Europeas, nullam Helvetiis libertatis tenaciorem forsitan inveniemus.

IV.

Sicut corpora humana aliis temporibus ætatibusque alium victum, sic animi aliam disciplinam desiderant.

Item statuimus perpetuo observandum, quod quicunque sacerdotum Aboensium perceperit mortem alicujus sacerdotis de dyocesi, antequam carnibus utatur, celebret vel celebrari faciat unam missam pro anima sacerdotis defuncti.

Item statuimus quod nullus curatorum assumat sibi muratores, vitrifices, pictores, carpentarios aut ceteros officiales ad notabile edificium ecclesie spectantes, sine speciali nostra vel nostri capituli licencia, sub pena xl marcharum.

Appendix II.

OFFICIUM CUSTODIS ECCLESIÆ ABOENSIS.

Tha klokkere walder ær bör hanem aname kirkionyklar aff biskopenom i capituli nærvarelse och trofast sværia i hans handom swa sighiande: Jak N. lofvar sigher oc svær hær fore idhra nadh oc idhra nadhs capitulo ærlige, at jak wil oc skal æpter thenna hærvaranda tima stonda troliga mith klokkareembete fore ok wara hörogh oc lydogh idhra nadh oc idhra nadhs capitulo, swa mik Gud hielpe Jomfru Maria oc all helghon.

Item bör honom foren:a nyklar bewara oc kirkione wplæsa oc tillæsa naar tiid ær; Ty at skeer kirkione naghor skadhi for hans eigno eller hans drengess försummelse, tha bör honom ther till swara.

Item bör honom kirkione altidh rena holda oc höge chorens liwstakar oc lestastolen skura swa opta som behöfver.

Item wiin offlæta oc rent watn som han hwar dag hænta skal bör honom allom skipta som messan wilia holda forwtan vnder prædikan tha skal han thetta formena oc swa tha processio görs winter eller sommar.

Item bör honom sjelfwan medh rökeliin wara i alla processio om han ær lærder.

Item om siæladaghen æpter messone som daghen tillförende æpter siæla afftansangen oc sva om askeonsdaghen bör honom supelliciatum

fore med wigde watns katilen, oc capellanen med stenkelen oc curatum med rökelsekareth i processione ganga.

Item bör honom messo wattnkaret reent holda altid swa thet watnet ey forfulas.

Item bör honom bæra wigt watn i allom them karom ther till skikkade æro i kirkione oc i hvart kar færdhogha stänkele halda.

Item bör honom göra liwsen till höge s:i henrikx oc soknealtaren oc till helge Hemmingx graff oc lægge sielfver veken till liwsomen.

Item bör honom göra all boka liws oc staka liws til höga koren, staka liws menass mädh blusa liws kyrkiomesso liws oc mörke ottesangsliws qiwndelmesso liws oc alleluya liws. Ok kirkiosysloman skal faa klockarenom IIII mk wax til qiwndelmesso til prelata canika prebendata oc koorpresta behoff.

Item bör honum wptenda oc wtslækkia hwar en dagh höghe altarens oc helga hemmingz liws til oc fran tiidhegarden i höghe koren.

Item om duplicibus et totis duplicibus bör honum wptenda pa hvart altare liwsen til tiidgerden oc slækkia wt vnder predikan i högmessone oc tha magnificet i aptensengen oc benedictus i ottensangen swnget ær.

Item swa skal han ok göra kyrkiomessoliwsom wppa wæggene sættias.

Item skal han athwakta ath liwsen ey bærs in i höghe koren otende oc hælzst tha monstrancia inbærs æller i processione.

Item bör honum oc afklædha högha altaret soknealtaret, s:i hendrikx altaret helge hemmingx graff oc prælata bokastolana oc andra i högha koren oc sammalidh prædikestolen oc bänken pa kyrkiogardhen tha tæss pläghsed ær.

Item bör honum kläppa til warfrw loff om morghonen tha thry slaar vid annunciationis marie oc ringia swa tyswer til dag messona mz the klokka ther til hörer. ther æpter mz sokna klokkone eeth synne oc tridhia syn ather mz fore:ne dagmesso klokkone oc swa annan tiid mz

mynde klokkone oc ther æpter samman mz badhe klokkone til attesanghen tha fæm slaar.

Item in totis duplicibus ringe han trysswer til attensangone första klokkona tre först, in duplicibus tysswer oc swa til dagmessone fförst oc swa eeth syn til ottesangen ater oc annath syn til dagmessone oc swa tilhopa oc tridhie syn til daghmessone äpter thz samman ringt ær oc ey förre.

Item om sti michels tydh bör honum förre ringia första syn annat syn oc samman til ottesang oc sidhan klæppa oc ey ringia tridhie syn til-dagmessone för æn daghen kan kænnas giorlige.

Item tha siæx slaar om morgonen skal han ringia tre resor til prims-messone mz prymsklokkone oc dwälias swa længe mellom hwarie ringel-se at een ave maria maa læsas. Ær högtiid aa færdom tha ringe fore oc særdeles tha prædiken ær i kirkione.

(Sequuntur varia præcepta de pulsationibus ad varia festa et tempo-ra pertinentibis: quæ prætermittimus).

Item bör honom vara kyrkioherranom lydogher j tæssa maalom för-ste at seghia honom til the barn skal crisnas oc bære liws fore crissnan mz sith röökeliin til döpelsekaredh.

Item bör honum sæghia til oc budha nær liwsas skal for brudhom oc nær the skula wighas.

Item sæghia til nær han skal soknabudh gaa oc fölgia i sith röklin mz clokkaralyfftho oc handabook.

Item sammelunde nær wighas eller iordhas liik nær withias epther siælamessor eller vigilias.

Item wptenda vigiliarum liwss kringom kirken.

Item bör honom ringia bodha daghana til brudhmessona oc framsæt-tia brudstolana oc sopa brudhedörena oc tiid bæra vikt vatn.

Item faar klokkaren aarligha aff syztlamannen först ena finska lästh rogh gambla räntha oc ytermere IIII pund rogh finska i een forbättringh

paa nya oc ther mz skal han halda til domkirkione færdugha strengher men til sokne besorghe strengher kirkiewärdhen.

Item anamar han roghen i Abo tha skal huar oc en span strykas men aff soknakirkiona faar han allt wprökth for syna fortzla.

Item for sæyarens omsorgh faar han aarliga vi pund rogh eller iiii pund mz ii mrk penninger.

Item præbendatus i helge likamens prebenda skal honom gifva vii öre penningar eller i pund rogh for thz han ringer mz war fru klokkon hvar torsdagh til primsmessa.

Item faar han ii öre pænninga for hvario ringningh oc sytzlamen ½ mk tha han ringer ste henrikx förste j siælaringhningh.

Item aff huarie ringd han ringer war fru clokka faar han i öre pænninga oc syslomannen ii öre pæninga.

Item sokna klokkor vi pænninga j hvario resa.

Item for fulla siælringningh bör honum hafua xiii öre pæninga oc ens öres öll thz betzsta.

Item for aars vigilias ringd faar han v mk pändinge aff hvario som thz later halda i soknakoren.

Item swa opta noghor later siwngha vigilias j soknakoren oc til ringes ekke mz stora klokkone tha faar han vi päninga.

Item aff hvario hionelagh faar han at pasken iiii peningh oc alle stadz ther kyrkio herren faar i öre ther faar han iiii pänninga.

Item aff gestom widerlagxswenom legodrengom oc legioquinnom faar han ii den. oc allestadz ther kirkieherren faar myndre æn i öre faar han ii päninga.

Item the päninga brudhgwmer oc brudhen sätthia i theræs bloss oc godha quinnor epther barns byrdh sæthia i theres liwom faar oc klocka-